

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף פב

משנה: 'הרי את מותרת לכל אדם לפלוני': כך הוא אמר לה. נחלקו רבי אליעזר וחכמים האם היא מותרת בגט הזה כי הגט כשר, או שהיא אסורה כי הגט פסול. והגמרא תבאר מה פירוש הלשון 'אלא'.

כתבו בתוכו: ואם הוא כתב את הלשון 'אלא לפלוני' בתוך הגט - הגט פסול גם אם הוא יחזור וימחוק את המשפט הזה. משום שהגט כבר נכתב בצורה שאינה 'כריתות'. (תוס' להלן פד' ע"ב. כי הבעל לא מתיר לה להתחתן עם אדם מסויים, ונמצא שאין זה גט 'כריתות' אלא היא עדיין קשורה אל הבעל).

גמרא: איבעיא להו: הלשון 'אלא לפלוני' פירושו הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני, או 'הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תתחתני עם פלוני'?

האם הוא לשון 'חוץ' - ואם כן דוקא בלשון 'חוץ' חולקים חכמים על רבי אליעזר וסוברים שהגט פסול, משום שהוא שיר חלק מהכריתות בגט - דהיינו את האיש ההוא שהוא לא התיר לה להתחתן איתו. אבל אם הוא היה כותב 'על מנת שלא תתחתני עם פלוני' היו חכמים מודים שהגט כשר כי זה ככל תנאי בגט שכשר, וכך גם כאן הגט עצמו כורת אותה לגמרי ומתיר לה להתחתן עם הפלוני, אלא שיש תנאי חיצוני שלא תתחתן עם הפלוני הזה ואין זה חיסרון בגט.

או שהוא לשון 'על מנת' - ואם כן דוקא בלשון 'על מנת' חולק רבי אליעזר וסבור שהגט כשר משום שזהו תנאי חיצוני, אבל בלשון 'חוץ' הוא מודה שהגט פסול כי הוא שיר ב'כריתות' של הגט.

'כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים': כך כתוב במשנה. אם נאמר שלשון 'אלא' פירושו 'חוץ' - דברי המשנה מובנים היטב, כי דוקא בתים של יהודים נטמאים בנגעים ולא בתים של גויים. אבל נאמר שפירושו 'על מנת' - דברי המשנה לא מובנים. כי כך פירושם: כל הבתים של היהודים נטמאים בנגעים רק על מנת

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שהבתים של הגויים לא נטמאים. וקשה: וכי אם הבתים של הגויים כן נטמאים, אז הבתים של היהודים לא נטמאים?

ועוד (קשה): וכי בתים של גויים יכולים בכל להיטמא בנגעים? והתניא וכו'.

מתניתין דלא כהאי תנא: משנתנו האומרת שהמחלוקת בין רבי אליעזר לחכמים היא ב'חוץ' ולא ב'על מנת', אינה סוברת כמו התנא רבי יוסי ברכי יהודה שאמר להיפך.

מאי טעמא דרבי אליעזר: לשיטתו של רבי יוסי ברכי יהודה - שרבי אליעזר מתיר ב'על מנת' שלא תתחתני עם פלוני, מה הטעם בדבר? והתשובה: כמו שבכל תנאי שנעשה בגט שהגט כשר.

ואילו רבנן סוברים שכל תנאי בעלמא אינו משייר בכריתות של הגט, אבל התנאי הזה משייר בכריתות שלו, ולכן הגט פסול. (כלומר המחלוקת היא האם אנו רואים את התנאי כדבר חיצוני לכריתות של הגט או לא).

ומתניתין דאוקימנא בחוץ: ולפי משנתנו שהעמדנו את המחלוקת ב'חוץ' - מה הטעם של רבי אליעזר שמתיר (והרי אין זו כריתות)? והתשובה: כנלמד מפסוק ש'אפילו לא התירה אלא לאיש אחד הרי זו מגורשת'.

ורבנן האי איש' - לכל איש ואיש: 'איש' שנאמר בפסוק אינו מתפרש כאיש אחד, אלא לכל איש ואיש.

ורבי יוחנן אמר טעמא דרבי אליעזר מהכא: נאמר "וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ" שאפילו לא התגרשה אלא מבעלה ולא התירה לכל אדם הרי היא נאסרת לכהן, משום ש'ריח הגט' פוסל בכהונה. ואם כן מוכח שיש גט גם כשלא התירה לכל העולם.

ואילו רבנן סוברים שזהו דין מיוחד בכהונה שהרי יש מצוות מיוחדות בכהנים שאין בישראלים, ולכן אין ללמוד משם לכל גט בעלמא.

בעי רבי אבא: מה הדין בקידושין - אם קידש אשה ואמר לה 'הרי את מקודשת לי להאסר לכל אדם חוץ מפלוני' האם היא מקודשת? ויש להסתפק בזה אליבא דרבי אליעזר המכשיר בלשון 'חוץ מפלוני' בגט, וכן אליבא דרבנן הפוסלים בגט.

תיבעי לרבי אליעזר: אליבא דרבי אליעזר - האם דוקא בגט הוא מכשיר כי יש פסוקים המלמדים שניתן לגרש שלא לכל העולם, אבל בקידושין הוא מודה לחכמים שהקידושין פסולים כי צריך 'קנין' מושלם באשה. או שהפסוק "**וְיִצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלָּךְ** **וְהִיְתָה לְאִשׁ אַחֶר**" מקיש 'הויה' (קידושין) ל'יציאה' (גירושין), כמו שבגירושין מועיל 'חוץ' כך בקידושין זה מועיל.

תיבעי לרבנן: אליבא דרבנן - האם דוקא בגט הם פוסלים משום שצריך 'כריתות' וכשגירשה חוץ מאדם אחד אין זו כריתות, אבל בקידושין מספיק קנין כלשהו אפילו שאינו מושלם. או שהוקשה 'הויה ליציאה' כנ"ל ולכן גם בקידושין באופן זה פסול.

לבתר דאיבעיא ליה הדר פשטה: לאחר שהו הסתפק הוא פשט את הספק: כמו שנחלקו בגירושין כל נחלקו בקידושין.

אמר אביי: אם נרצה לומר שדברי רבי אבא נכונים - שלרבי אליעזר ניתן לקדש אשה חוץ מפלוני. אם כן אם ראובן קידש אשה ואמר לה 'חוץ משמעון' (אחיו), ולאחר מכן קידש אותה שמעון (אחיו) 'חוץ מראובן', ומתו שניהם לא ילדים - היא מתייבמת לאחיהם לוי, כי היא לא נקראת 'אשת שני מתים'.

'אשת שני מתים' - ראובן שמעון ולוי אחים נשואים לנשים נכריות (= שאינן אחיות)
 < ראובן מת ללא בנים > רחל אשתו של ראובן נופלת לייבום לפני האחים < שמעון עשה מאמר (= קידושין) ברחל > שמעון מת ללא בנים < כעת רחל נופלת לפני לוי.
 במקרה זה היא חולצת ולא מתייבמת, משום שיש עליה זיקת שני יבמים - של שמעון שעשה בה מאמר, ושל לוי שהיא נפלה לפניו.

לעניננו, מכיון ששמעון קידש אותה 'חוץ מראובן' נמצא שהוא לא אסר אותה על אף אדם בעולם, שהרי האדם היחיד שהאשה הזו מותרת לו (מלבד שמעון עצמו) הוא ראובן, ואם אותו הוא לא אסר - ממילא לא חלו כלל הקידושין, ולכן היא לא נחשבת 'אשת שני מתים'.

ואלא אשת שני מתים היכי משכחת לה: לדעת רבי אבא אליבא דרבי אליעזר? והתשובה: כשמעון קידש אותה סתם, שאז הוא אסר אותה על ראובן, וממילא הקידושין חלו והיא נחשבת 'אשת שני מתים'.

בעי אביי אמר לה וכו': אמר לה בשעת הקידושין 'הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון' וחזר ואמר 'לראובן ושמעון' ומסר לה את הטבעת.

האם מה שאמר שוב 'לראובן ושמעון' הוא חוזר בו רק מה'חוץ מראובן ושמעון' וכוונתו להתיר אותה גם עליהם, וממילא הקידושין כשרים גם לדעת רבנן. או שכוונתו לחזור בו מכל מה שאמר ולומר הפוך: 'הרי את מותרת רק לראובן ושמעון ואסורה לכל אדם', וממילא הקידושין פסולים לדעת רבנן.